по конфіскаті — наклад другий.

Ч. 15 (169). Львів, неділя 21. січня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5800 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 7500 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна примірника 200 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Проти клевети!

Комунікат Народнього Комітету.

Народній Комітет, яко тіло одиноко покликане до видавання осуду в політичних справах Української Народньої Трудової Партії, на своїому засіданню з дня 17. січня 1923 одноздно рішив:

I. Народній Комітет приймає до відома звідомлення комісії, визначеної для зібрання і провірення закидів, пороблених в тижневнику „Слово“ д-рови Володимирови Бачинському, яко голові Народнього Комітету і ред. Ф. Федорцеву, яко нач. редакторови партійного органу, і висловлює членам комісії: д-рови Антонови Горбачевському, о. шамб. Степанови Городецькому, д-рови Володимирови Охримовичеви, д-рови Антонови Гарасимову і представникам „Міщанського Братства“ проф. Теодорови Преторіюсови та Миколі Кривецькому подяку за їхній труд.

II. Народній Комітет з вдоволенням стверджує, що піднесені закиди політичного характеру проти голови Народнього Комітету д-ра Володимира Бачинського являються безпідставними і неправдивими, висловлює д-рови В. Бачинському повне довіря і щиру подяку за дотеперішну діяльність і успішну працю, та не приймає до відома його резиґнації з головства Народнього Комітету.

III. Народній Комітет стверджує, що так само неоправдані закиди, звернені проти начального редактора „Громадського Вістника“ ред. Ф. Федорцева і висловлює йому своє повне довіря.

IV. Народній Комітет остерігає українське громадянство, а зокрема членів Української Народньої Трудової Партії та її симпатиків, щоби не давали ніякого послуху злобним видумкам, клеветам і підозрінням, без огляду на те, звідки вони походять, та в повнім довірю і співпраці єдинилися біля свойого національного і партійного проводу в краю.

Львів, дня 18. січня 1923.

ЗА НАРОДНІЙ КОМІТЕТ:

о. ТИТ ВОИНАРОВСЬКИЙ — містоголова.
МИХАЙЛО СТРУТИНСЬКИЙ — секретар.
Д-р ІВАН КУРОВЕЦЬ.
о. ДАМЯН ЛОПАТИНСЬКИЙ.

Ці пани прилизалися до органу міщанства і там розвели кампанію, кермуючись єзуїтським прінціпом: ціль освячує средства. Одні зводять особисті поратунки, другі мстяться на д-рови В. Бачинському за його передвоєнну діяльність яко секретаря Народнього Комітету, яка стільки крови напсувала духовим батькам неб. „Руслана“.

Та більшість закидів, які передавано нишком, на вухо, які поширювано листовно по провінції, являються злобною видумкою без найменших підстав. Во главу всіх закидів ставлено найбільш популярний тепер закид угодовства, закид, який зразу схвильовує суспільність.

Дотеперішний досвід може наглядно переконати хоч трохи виробленого політичного діяча, що з хвилею розпочаття яких небудь переговорів на власну руку з історичним противником, опянився би поза рамами національного життя.

Давним давно всі наші найвисші політичні установи в краю і Уряд одноздно вирішили, що тільки Уряд в порозумінню з краєм може вести обовязуючі переговори відносно вирішення долі нашої тіснійшої Вітчини. Це рішення обовязує і Уряд і край. Політик, хочби як впливовий, чи одна партія, хочби як сильна, виломившись з під цеї ухвали, зразу перестала би бути якоюнебудь політичною силою. Тому на ризиковне угодове підприємство не пішов у нас ні оден політик, який відчуває відповідальність перед своєю суспільністю, який не хоче опинитись поза рамами своєї суспільности. Відстрашаючий примір: Яцків і Твердохліб, злакомившись на марки, стратили ґрунт під ногами, перестали для української суспільности істнувати як Українці.

Автори закидів проти д-ра В. Бачинського і ред. Ф. Федорцева нераз чули саме ці думки від д-ра В. Бачинського і ред Ф. Федорцева. На цю тему ред. Федорців написав не одну статтю. Д-р В. Бачинський був в додатку ініціятором ухвали, що тільки Уряд в порозумінню з краєм може вести якінебудь переговори в справі Східної Галичини.

Та обвинителі не могли позбавити себе арґументу, який найскорше промовляє до переконання української суспільности. Мимо сього, що д-р В. Бачинський в останніх часах попрацював з великим успіхом дуже багато, а ред. Федорців за свою публіцистичну діяльність відсидів 7 тижнів в польській тюрмі.

Народній Комітет, взявши під увагу вислід праці комісії, в якій засідали так загально шановані у нас громадяне, як о. шамб. Городецький, д-р А. Горбачевський, д-р Охримович і д-р Гарасимів та представники міщанства п. Т. Преторіюс і М. Кривецький, сказав своє слово.

І це слово нехай буде українській суспільности пересторогою перед евентуальними дальшими фабрикантами клевет. З клеветою як засобом в боротьбі мусить звести бій зорганізована суспільність.

ДОРОГИЙ!

Доляри, котрі я Тобі винен, віддам з подякою на вечерницях „Червоної Калини“ 25. січня ц. р. у великій салі „Народнього Дому“.

О. Ко.

Львів, 19. січня 1923.

Слово до української суспільности.

Постава української суспільности підчас виборів, які переводила польська влада і в Східній Галичині, була таким наглядним виявом волі українського народу Галицької Землі, що подвійно інтерпретувати її годі. Мимо всіх зусиль власть імущих трік а lá Вильно не вдався. Тому про вислід виборів у Східній Галичині польська преса так вимовно мовчить. За те з насолодою виловлює вона кожду вістку про непорозуміння в українському таборі, про клевети, підозріння, інсинуації, які зі здвоєною енерґією розпочали поширюватися саме після виборчої кампанії, саме після найвисшого напруження національних сил в останніх трьох роках. Немов на замовлення, немов по думці з гори вложеного пляну — виринає сплетня за сплетнею, стрілою поширюється по Львові, моментально переступає рогачки Львова, продістається на провінцію — і робить своє: затроює наше національне життя їдю недовіря до краєвого центру, ослаблює енерґію, сіє зневіру, паралізує охоту до праці. І знаменне, що діється воно саме після найбільшого підйому. Немов на те, щоби цей підйом розвіяти.

А той третий стоїть з боку, пильно обсервує ділання отруї і жде на момент розвалу досі непохитного табору.

Останніми часами вістря сплетень звернено проти голови Народнього Комітету — д-ра Володимира Бачинського і нач редактора органу трудової партії — ред. Ф. Федорцева. І вже саме це стільки дає до думання!

Народній Комітет, щоби сальвувати наш національний табор перед необчислимими наслідками кертичної роботи, віддав справу окремій комісії, яка мала зібрати всі закиди, підношувані на адресу політичної діяльности д-ра В. Бачинського і ред. Федорцева і після провірення здати справоздання Натодньому Комітетови.

І що показується? Деякі з тих закидів давно вияснені на засіданнях Народнього Комітету. Коли все таки найшлися люде, що їх кольпортують, так це вже зла воля цих панів, кермова а особистою анімозією, чи враженою амбіцією.

Протести і демонстрації в Німеччині.

Берлін, 14. I. 1923.

Як писав я у попередньому листі, Німеччина рішила відповісти на захоплення Поруря протестом і пасивним опором, не доходячи до крайностей, які моглиб тільки стягнути тяжкі репресії на безсильнім народі або й привернути воєнний стан — в нинішних обставинах для Німеччини цілком безнадійний.

Дипльоматичний протест, доручений передучора французькому і бельгійському послам, користується правними і політичними арґументами, закидає окупаційним державам тяжке зломання трактату, протестує проти сього й осередкується в отсій заяві: „Німецький уряд не думає піддатися сьому зломанню мира, а ще менше як від нього домагається — помагати окупаційним властям в переведенню їхніх намірів... Відповідальність за всі можливі наслідки паде на уряди, котрі доконали наїзду... Як довго сей неправний стан триває.. німецькому урядови неможливо виконувати зобовязання для тих держав, що привели до сього стану“. Иншими словами, Німеччина заявила, що перестає платити які небудь репарації у користь Франції і Бельгії, як довго тягнутисяме нова окупація.

Як бачимо, без зірвання дипльоматичних зносин справа прибирає цілком поважний характер і дальшого розвитку подій не можна вгадати. Бо вжеж окупанти мали на оці приспішення і побільшення німецьких репарацій, не навпаки. Тому треба бути приготованим на живу міжнародно-політичну драму. Покищо актуальна справа дальшої достави вугля. „Контрольна комі-

Пр. 33/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 8. (162) з дня 12. січня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Направа чи дальший розвал?“ а в уступі від слів „де анархія“ до „влади“, б) „в уступі від слів: „Теперішний“ до „Польщі“, 2) „Отвір к артикулу на стороні 2 часописі „польські марки“, 3) Дописи з краю. а) в уступі від слів: „В Закарпатті“ до „добре жиє“, 4) Новинки. а) в уступі від слів „якім“ до „землях“ містить в собі єство злочину за § 65 а) 87 з. к. і провини § 300 зак. кар. узнав доконану в дни 11. січня 1923 конфіскату за опрадану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторов тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 13. січня 1923.

(Підпис нечиткий)

сія (під сим іменем виступає окупаційна власть на Порурю) зажадала від тамошних вуглевих підприємств доповнення старих достав і дальшого їх ведення. Підприємства відповіли, що після виходу вуглевого синдикату і по вказівкам німецького уряду вони не почувають себе в обовязку до яких-небудь репараційних достав, ні старих ні нових; натомість вони готові продавати, кожде підприємство окремо, бажану кількість вугля — за готівку, з гори. Як ся справа розвяжеться, доси ще не знати. Окупаційна власть має, очевидно, змогу, припинити висилку вугля для Німеччини, та покищо, здається, така міра не дуже болюча, бо синдикат і правительство полбали в останніх тижнях, щоб великі маси вуглевих припасів вийшло з загрожених просторів. Зате пізнійше?

Відносно инших репарацій, грошевих, критичним моментом мав бути день 10-ого січня — кінець дотеперішної мораторії. Німеччина не подала одначе жадної просьби на продовження її, хоч репараційна комісія давала чимало разів до зрозуміння, що нова мораторія буде дана. Поперше з огляду на недостачу ініціятиви з боку Німеччини і на ріжниці в думках союзників, репараційна комісія добровільно виявила чималу благосклонність, переносячи кінець мораторії на кінець сього місяця, щоб сим способом здобути більше часу на розвязку замотаної ситуації.

Трудність її лежить найпаче у сьому, що тільки між двома союзниками, Францією і Бельгією, панує повна згода. Італія годиться з ними тілько „в принципі", та доси не то не доставила жадного військового контингенту на окупацію (мабуть й сього не зробить), а й не післала туди ні інжинерів, ні инших членів „контрольної комісії"; Англія натомість, як знаємо, умиває руки від усеї рурської акції. З другого боку, з заяви німецького уряду виходить, що він хоче далі виконувати репараційні обовязки в користь Англії, Італії (також Америки); та яким способом? На основі дотеперішних умов і трактатів, одиноко компетентним органом для збирання і контролі репарацій є репараційна комісія в Парижи, тому годі подумати, щоб англійський або італійський уряд міг взяти що безпосередно.

Значить, обставини дуже неясні, хоч доси все обертається в мирній, подекуди навіть увічливій формі. Якщо не знайдеться якась розвязка, то Франція ухопиться, без сумніву, дальших самостійних актів, які мабуть будуть дошкульніші. До того заохотить її не тільки огляд на політичний престіж, а й той факт, якого мало хто поза Францією сподівався, що сам факт окупації Поруря поправив доволі поважно курс французької і бельгійської валюти. Способів поширити і загострити репресії у Поанкаре чимало, від розтятнення окупації на всю область Рури, від конфіскати державних доменів на лівобережу Рену до проголошення „самостійности" сього останнього, захоплення Франкфурту і т. ин. включно.

* * *

Тимчасом в цілій Німеччині пробудився живий рух загального протесту. Почався він учорашнім засіданням райхстагу, де наперед канцлер Куно мав велику промову, за ним іменем „буржуазних" фракцій д-р Штреземан, заступник соціялістів та представники крайних партій, правої і лівої комуністичної. Після того принята була, проти комуністів, спільна протестаційна резолюція. Крайні праві здержалися від голосування, натомісць найбільша фракція — соціяльно-демократична виявила повну тактичну безладність: одна частина голосувала за спільною резолюцією, инша здержалася, чимало вийшло з салі, а декто голосував з комуністами. Сі останні, як уже писав я, пропагують з нагоди французької окупації генеральний страйк проти „капіталістичного ладу" в Німеччині. Одначе ніхто тут не бере їх серіозно, дарма, що вони мають за собою авторитет Москви і чималу уличну товпу зложену, переважно з недолітків.

Сьогодні в неділю виявила се повно. Вона була призначена на загально-національну жалобу і масові демонстрації. Проєкт спільної міжпартійної маніфестації розбився ізза опору соціяльних-демократів. Вони і комуністи (очевидно окремо) уладили власні демонстраційні збори, які одначе випали мізерно. Натомісць збори „мішанських" партій, устроєні на Королівській площи коло парляменту випали, що до учасників, безпримірно величаво. Вони дали доказ, що заголюкана доси частина німецької людности відживає і повертає до політичної самосвідомости і самопевности.

Одначе, при всім тім, не можна ще дурити себе поглядом, що німецька нація здобула вже назад психохьогічну основу до великого зриву. В лицях учасників не можна ще було вичитати ентузіязму. Ну, також не видко ще того тамбура, за яким пішлаб одушевлена маса. Покищо, воно мабуть так і краще; до сьогодні, хоч би кождий Німець з окрема був індивідуально рівний Гераклеви, передчасний зрив не приніс би нічого крім безмежних гекатомб і ще глибшої недолі.

С. Томашівський.

967 АДВОКАТ
Д-р Володимир
Бачинський
переніс адвокатську канцелярію з Підгаєць до Львова і веде її при ул. Косцюшка ч. 1 а біля „Народної Гостинниці".

Відношення Українського Парляментарного Клюбу до Польщі й до теперішнього польського уряду.

Голова клюбу українських послів Волині, Холмщини, Підляша й Полісся пос. Павло Васильчук заявив кореспондентови „Глосу польского" ось що:

„Добро кождої держави вимагає, щоб вона мала громадян доброї волі. Для цього слід однаково відноситися до всіх громадян. Вони мусять мати при рівних обовязках теж рівні права. Алеж ніколи не вільно їх клясифікувати на громадян першої, другої а то й третьої дляси. На жаль такої державної думки в республиканському розумінню цього слова досі не мав польський уряд.

Як народ, що має окремішну культуру від польської, жадаємо й жадатимемо повної рівноправности на підставі конституції 17. марта 1922 р. в справах віроісповідання, мови, школи, судівництва і т. д. Окрім цього старатисьмемо змінити нинішне правно-державне положення земель заселених нами у напрямі федеративного звязку з Річипосполитою. Влада мусить достроюватися до волі народу, а не навпаки.

Завше чуємо, що польська конституція уложена на взір найкращої в світі — англійської. Взір безумовно добрий, але — яка копія? Завдяки цій власне конституції Англія має таке зрозуміння горожанської свободи, що говорять там, що „в дім не сміє увійти навіть повітря без дозволу господаря". А ми? — Ми, Українці, залежні не тільки від забаганок воєводи, чи старости, але просто від безглуздої самоволі абиского поліцая. Сумні це прояви — яумні для нас, як народу, і сумні для Річипосполитої як держави.

Прикрі досвіди, яких ми досі дізнали, кажуть нам із резервою відноситися і до уряду і до його голови. Якщо п. премієр міністрів зобовяжеться, що дотеперішна політика відносно нас ґрунтовно зміниться, що відзискаємо це minimum, якого ніякий живий і шануючий себе народ не може зречися, дуже радо його піддержимо та готові будемо приречи, що й у майбутньому співділатимемо з ним і його кабінетом тим більше, що до самої особи ґен. Сікорского відносимося з симпатією".

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Польська преса.

„Злочинні воєнні алярми та їх таємне джерело".

Під таким наголовком поміщує варшавський „Курєр Поранни" велику статтю, у котрій старається доказати безпідставність щораз ширших поголосок про недалеку війну. „Курієр Поранни" є цього погляду, що ці поголоски поширює націоналістична німецька преса, щоб викликати враження, що положення, викликане французькими санкціями, є грізнійше ніж на ділі. Відсіль алярми про мадярсько-румунський конфлікт, про польську мобілізацію й намір Польщі вдарити на Німеччину та Клайпеду, про концентрацію большевицьких сил і т. д. Війни на ділі не хоче ніхто і до війни ніхто нездібний. З окрема що-до Польщі німецька преса хоче спровокувати польські заяви, якіб дозволили говорити, що навіть Польща не солідаризується з французькою політикою і що Франція є цілком ізольована у своїх змаганнях.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Похід Франції на Німеччину.

Реквізиція.

Французька влада в окрузі Ессен зареквірувала вироби 6 промисловях підприємств. На днях наступить реквізиція инших фабрик.

Дальший похід Французів.

Французька армія, обсадивши Дортмунд, машерує дальше в східному напрямку.

Французи конферують з робітниками.

Начальний вожд французьких військ в рурському басейні запросив до себе представників німецького робітництва на конференцію. Робітники приняли запрошення.

Опір німецького робітництва.

З Ессен доносять, що французька військова комісія хотіла відвідати одну з німецьких копалень в окупованій области. Робітники спротивилися і загрозили страйком, коли Французи переступлять поріг копальні. Французька комісія скомпромітована повернула до міста.

Відгомони у Відні.

На днях у віденському університеті відбулася жалібна маніфестація німецьких студентів з приводу окупації Рур. В маніфестації взяли участь всі професори. В день жалоби виклади в університеті не відбувалися.

Італія візьме участь в окупації?

„Le Journal" доносить, що Італія порішила співділати враз із Францією, та вислати свої війська над Рен.

Власники копалень перед воєнним судом.

Французька влада в Ессен поставила перед воєнним судом кількох німецьких власників фабрик і копалень за невиповнення наказів про доставу вугля.

Французи грозять.

З Ессен пишуть, що французька окупаційна влада загрозила німецьким промисловцям арештуванням, на випадок, коли вони не доставлять домаганої кількости вугля.

Окупація Рур закінчена.

Французька преса пише, що окупаційні війська спинили свій похід, уважаючи дальше поширення окупації непотрібним. Французька армія чекає на накази з Парижа.

Справа репарацій перед Союзом Народів.

З Парижа доносять, що Рада Союза Народів займеться справою репарацій і то на найблизшому засіданню.

Кріваві демонстрації в Бохум.

Дня 15. січня в Бохум відбулася величава демонстрація німецьких робітників, інспірована комуністичною партією. Підчас демонстрації прийшло до сутички з Французами, наслідком чого було кількох убитих. Около 200 тисяч Німців напало на почтовий будинок, де перебувають Французи, острілюючи їх. Французи відкрили огонь. Богато осіб ранено. Військо розігнало демонстрантів.

Совітська преса про окупацію Рур.

„Ізвєстія" поміщують відозву Совітського уряду до пролетаріяту всего світу в справі окупації Рур. Відозва зазначує, що совітський уряд бачить кривду Німеччини і не може мовчати. Совіти накликають французьких робітників до революції і обєднання французької совітської републики з Росією. Ціла совітська преса настроєна войовничо і гостро атакує версальський договір. В такім самім тоні виступають і українські харківські та київські часописі.

Плянувані дальше санкції.

Берлінські ґазети повідомляють, що на випадок дальшого опору німецького уряду й промисловців против розпоряджень французької військової влади, Франція плянує ще такі санкції: 1. заборону вивозу вугля з Поруря до якихнебудь німецьких місцевостей; 2. встановлення митного кордону поміж Порурям та Німеччиною; 3. оснування вугляного синдикату, обєднуючого Бельгію, Люксембурґ, область Заари та Руру.

Настрій в Льондоні.

Льондонський кореспондент „Н. Фр. Пр." повідомляє, що в столиці Англії панує загальна депресія. Поведінку французького уряду називають божевільною; на адресу Німеччини висловлюють співчуття. На кожний випадок у Льондоні рішено триматися здалека від політичної і військової акції Франції.

Протест Лейбор-парті.

В останню неділю відбулося спільне засідання усіх місцевих виділів англійської робітничої партії, професійних спілок і т. д. враз з парляментарною репрезентацією партії, обмірковувано останні події на заході Европи та принято дуже гострі резолюції проти французької

політики щодо Німеччини. В резолюціях кажеться м. и., що „ця політика на ділі являється наїздом на сусідню державу підчас мира, без огляду на те, чи глядіти на цю політику зі становища версайського договору чи якогобудь принципу міжнароднього права. Ця інвазія є нападом на право самовизначення німецького народу, так само як вона є нападом на права робітничої класи, з якими поводяться наче з шаховими фігурками або якимсь крамом"... Резолюції вказують дальше на шкідливість акції Франції на внутрішні англійські відносини, на зріст дорожнечі й безробіття, відкликуються до робітництва всього світа, до англійського й американського уряду передати справу відшкодувань безсторонньому осудові, та конкретно пропонують доручити занятися цією справою Союзови Народів.

Враження у Вашинґтоні.

Бюро Рейтера подає з Вашинґтону, що в тамошніх урядових колах панує переконаня, що французькі заходи матимуть, радше відємний ніж додатний вплив на репараційні платіжі.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

Вісти зза моря.

Українці в Канаді.

Наша Редакція отримала афіші, які заповідали „Шестий Великий Народній Зїзд в Канаді". Цей зїзд скликував Український Інститут ім. Петра Могили, при співучасти Народних Домів, фармерів, учителів, студентів і инших орґанізацій, та мав відбутися в місті Саскатуні 27. і 28. грудня 1922 р. в Українськім Народнім Домі. На одній оповістці находимо програму зїзду, яку подаємо тому, що вона є характеристичною для життя і діяльности наших земляків у Новому Світі. Так отже у програмі зїзду находились такі точки:

1. Отворення і привіт від голови Інститута,—Ф. Т. Гаврилюк, учитель в Ст. Джулієн, Саск.
2. Привітна промова п. МкКонеля, майора міста Саскатуну.
3. Привітна промова д-ра Неля, суперінтендента шкіл Саскатуну.
4. Привіти від делеґатів ріжних товариств та орґанізацій.
5. Політичні вигляди на визволення Галичини та справа цілої України. На виголошення цього реферату запрошено д-ра О. Назарука, представника З. У. Н. Р. в Канаді.
6. Большевизм і фармері, — п. Мих. Стечишин, адвокат з Йорктону,
7. Орґанізація просвітньої роботи між Українцями в Канаді, — п. В. Свистун, директор висшої школи в Етелберт, Манітоба.
8. Конечність фармерської політично-економічної орґанізації, — п. Н. А. Григорчук, український фармерський посол до манітобського парляменту. По сім рефераті вивяжеться коротка дискусія, котру будуть провадити пп. фармери: В. Гаврищ з Мічам, Саск., М. Михайлинка з Радісон, Саск., Ф. Кушнір з Ґудів, Саск., І. Осмак з Йорктон, Саск., П. Никифорук з Витків, Саск. По дискускусії важні висновки.
9. Збіжева рада — д-р Свансон, професор і голова економічного департаменту саскачеванського університету.
10. Сила фармерської орґанізації і школа — І. Походзіло, фармер з Редбері, Саск. По сім рефераті вивяжеться також дискусія, котру будуть провадити слідуючі пп. фармери: Гнат Козакевич, з Ґудів, Саск.; Тимко Ґошко і П. Засійбіда, з Алберти, Петро Кравченко, з Кандо, Саск і Микола Ґеник, з Мекрорі, Саск.
11. Задачі українських просвітньо-виховавчих інституцій в Канаді — Юліян Стечишин, ректор Українського Інститута ім. Петра Могили.
12. Справи Інститута і резолюції.

Що торкається артистичної частини зїзду, то першого його дня вечером студенти Інституту ім. П. Могили мали відограти історичну драму Грінченка „За Батька", а другого дня комедію Л. Лопатинського „Конкурс на мужа".

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий", або до Тов. „Дністер" з допискою: на вязнів! — У Львові є ще кількасот арештованих Українців! — В першу чергу найблища рідня і села повинні прийти з помочею!

Клайпеда.

Антанта протестує.

Комісар Союзних держав в Клайпеді Петісн заявив представникам повстанців, що Союзні держави рішучо протестують проти насильного перевороту в Клайпеді і будуть всіми силами старатися утримати авторітет антанти і на дальше.

Що здобули повстанці?

Литовські повстанці в Клайпеді здобули 3 тяжкі метачі мін, кілька скорострілів, 15 французьких полочених і богато военного матеріялу високої вартости.

Начальник литовського уряду в Клайпеді.

Начальником литовського уряду в Клайпеді вибрано Гайгамста, котрий свого часу був послом в прускому соймі, де промовляв у протипольському дусі і виступав всюди як непримиримий ворог Польщі.

Склад армії в Клайпеді.

Литовські війська в Клайпеді складаються з полку драґонів, яким командують німецькі офіцири і з трьох полків піхоти. Наступом на Клайпеду проводив німецький офіцер Діти.

Чому вибухло повстання?

Литовський посол в Ризі заявив представникам преси, що повстання в Кляйпеді вибухло тому, що рознеслася вістка, начеб то Союз Народів постановив вирішити справу приналежности Кляйпеди аж за 10 літ. Населення було виведене з рівноваги і не бажаючи чекати на ласку союзних держав, поставило Европу перед доконаним фактом.

Французькі кораблі в Клайпеді.

Два французькі кораблі причалили до пристані в Клайпеді. Рівночасно прибув англійський военний корабель.

Антанта не виступить проти литовських повстанців.

В політичних кругах Европи панує переконання, що союзні держави не виступлять збройно проти литовських повстанців і не будуть інтервенювати в користь Клайпеди.

Нота Ради Амбасадорів.

Рада амбасадорів вислала до нового уряду в Клайпеді ноту такого змісту: „Маємо честь заявити, що територія Клайпеди на основі версальського договору є під адміністрацією союзних держав і протестуємо проти литовської окупації Клайпеди. Нового уряду не узнаємо, але для добра населення просимо удержати в Клайпеді лад, порядок і пошану властей.

Німеччина та Клайпда.

„Danz. Volksstimme" доносить, що Німеччина концентрує військо у Східних Прусах для виступу проти литовських повстанців. Німеччина має замір обсадити Клайпеду і в ніякому разі не допустити до прилучення того краю до Литви. Инші часописі стверджують, що цею акцією проводять балтійські барони.

Рука червоної Москви.

„Русспрес" доносить, що литовські повстанці підчиняються наказам виконавчого комітету третого інтернаціоналу. На чолі повстанчого руху стоїть московський полковник Хмелевський; його начальником штабу капітан Баригін. Повстанча армія складається з партизан перемішаних з правильним військом під командою совітських і литовських офіцерів. Між повстанцями недостача артилерії.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра" в Раві Руській.

З польських справ.

Резиґнація Вітоса.

З причини інциденту підчас голосування в соймі над пропамятною таблицею в честь Нарутовіча Вітос зголосив резиґнацію з предсідництва клюбу людовців. Клюб не приняв резиґнації до відома.

Представники „Хієни" у ґен. Сікорского.

17. ц. м. „Хієна" вислала делеґацію до премієра Сікорского, яка заявила йому, що „Хієна" не вірить в успіхи діяльности позапарляментарного уряду, домагається створення парляментарного уряду, за якого діяльність відвічалаб парляментарна більшість, і вважає, що головним завданням премієра повинно бути таку більшість створити. Ґен. Сікорскі відповів, що вправді признає слушність арґументації, але не бачить у даних обставинах можливости створення трівкої парляментарної більшости та опертого на ній парляментарного уряду. Таким чином місія делеґації притягнути ґен. Сікорского до плянів „Хієни" не вдалася.

Польський скарб у 1922 р.

„Слово польске" подає: Польська Крайова Каса Позичкова, яка має привілей видавати грошеві знаки, є одиноким доставцем для польського скарбу, який не може здобути кредиту за кордоном. Щоб достарчити готівки для Річипосполитої П. К. К. П. є примушена випускати чим раз більше грошевих знаків. В слід за інфляцією, себто зростом скількости грошевих знаків вартість їхня мусить падати і тут головна причина фатального упадку польської марки.

31. грудня 1921 р. обіг польських марок виносив 229 і пів міліярдів. На протязі 1922 р. він виріс о 564 міліярди, себто до висоти 793 і пів міліярда. Емісія майже виключно була вжита для потреб польського скарбу. І так: з кінцем 1921 р. довг скагбу в П. К. К. П. виносив 221 міліярдів, при кінці 1922 р. о 454·6 міліярдів більше, У першому півроці 1922 (за часів мін. Міхальского) цей довг виріс лише о 14 міліярдів, решта (440 міліярдів) припадає на другий піврік (мін. Ястшембскі). Про проґресію руїни польського скарбу свідчить це, що в самому лише місяці грудні 1922 р. польський скарб задовжився в П. К. К. П. на 156 міліярдів (у грудні 1921 р. тільки на 7 міліярдів). З уваги на упадок вартости марки ці числа не дають повної картини. Перераховуючи ці велитенські суми на золотий франк по пересічному курсі, знаходимо, що в першому півроці 1922 р. скарб задовжився на 21 міліонів золотих франків, а в другому аж на 264 міліони золотих франків. У грудні 1921 р. зріст довгу скарбу виносив 11 міліонів золотих франків, у грудні 1922 р. 54 міліони зол. франків — що свідчить про швидкі поступи... кепської господарки.

Запас золота П. К. К. П. виріс на протязі 1922 р. з 24·9 міліонів золотих марок на 41 міліонів, запас срібла з 42.6 міл. лише на 44·1 міліонів. Разом запас шляхотного металю не доходить до 80 міліонів золотих марок.

Ґен. Сікорскі заявляє про мирові тенденції Польщі.

17. ц. м. ген. Сікорскі заявив представникам преси ось що: Всякі чутки про военні наміри Польщі в звязку з теперішним міжнароднім положенням, а перш усього справою Клайпеди є видумкою, яка повстала імовірно тому, що зарядженo реєстрацію лікарів і резервістів. Ці зарядження були вироблені самим ген. Сікорским як шефом ґен. штабу іще в грудні м. р. і не мають ніщо спільного з мобілізацією. Своїх інтересів у Клайпеді Польща боронитиме лише спільно зі союзниками. З боку Польщі ніщо не грозить европейському мирови. Вістки про военні наміри Польщі кольпортуються протипольськими чинниками: Німцями й большевиками.

Зїзд „Галлерчиків."

„Слово польске" доносить: 14. ц. ц. відбувся у Варшаві зїзд делеґатів товариств „Галлєрчиків". Сконстатовано на ньому, що орґанізація найкраще розвивається на Поморю і Познанщині. Принято ряд резолюцій, які взивають до енерґічної орґанізаційної праці у всій Польщі та пятнують напади на ґен. Галлера. В резолюціях м. ин. говориться: „Сьогодні в періоді мирного відродження вітчини „Галлєрчики" не будуть байдужними й пасивними свідками її змагань і нещасть; ...сьогодні віддадуть і посвятять вони все, щоб приспішити загрожений розвій могучости й достоїнства Річипосполитої".

Справа буджету.

В звязку із зміною на становищі міністра фінансів, буджет на 1923 р. буде предложений соймови аж з кінцем лютого ц. р.

Експозе нового уряду.

На останньому засіданню ради міністрів головною темою нарад була справа експозе нового уряду. Після того на черзі справа збільшення урядничої платні.

Справа українського посла Луцкевича перед соймом.

На засіданню польського сойму дня 16. січня обмірковувано справу судової відповідальности посла Луцкевича Марка з Волині і посла Круліковского (комуніст). П. П. С. поставила внесок, щоби Луцкевича потягнути до відповідальности за протидержавну агітацію. Цей внесок відкинено, але посол Луцкевич сам виступив з домаганням, щоби його поставити перед суд, бо ухаскавлення його булоб зневагою для нього і українського населення. Сойм не згодився і Луцкевича звільнено від вини і кари.

З ради польських міністрів.

Засідання ради польських міністрів 19. січня було присвячене новим програмам уряду і справі експозе, яке буде оголошене 19. січня. Обмірковувано і инші справи

Військовий реєстр.

П. А. Т. доносить, що військовий реєстр оголошений в Польщі має на меті упорядкування резерв

із б. членів заборчих армій. Чутки про воєнні приготування не відповідають дійсности.

Конфлікт між сенатом і Сікорским.

В посольських кругах у Варшаві панує затрівоження з приводу конфлікту поміж сенатом і Сікорским. Причиною конфлікту була така справа: Маршалок Тромпчиньскі повідомив президента міністрів, що скликав пленарне засідання сенату для вислухання експозе уряду. У відповідь Сікорскі вислав письмо, заявляючи, що недостача часу не позволить на повторення декларації в сенаті і що експозе уряду виголошене перед голосуванням в справі заяви довіря є безпредметове. Тромпчиньскі згодився на зложення експозе перед яким небудь членом уряду.

Становище жидівського соймового клюбу.

Жидівський соймовий клюб відбув засідання, на якому обмірковувано внутрішну політичну ситуацію і становище жидівського клюбу до кабінету Сікорского. Резолюції ще не оголошено.

Настрої в соймі.

В посольських кругах тепер є доволі актуальною справа голосування над заявою довіря для теперішного уряду. Евентуальному внескові правиці, яка хоче повалити уряд протиставиться акцію пястовців, соціялістів і Визволеня. Становище инших партій не вияснене.

Вітос не уступає.

По довгих ваганнях Вітос згодився залишитися на становищі презеса клюбу польської людової партії.

Совіти купують зброю.

Із Штокгольму доносять, що совітський уряд заключив з Швецією договір в справі достави 750 000 крісів, 1000 скорострілів, 100 міліонів набоїв. Частина тої зброї призначена для революціонерів з Індії, а решта для червоної армії.

Нарада в справі окупації.

На днях відбулася в Льондоні нарада Бонар Лоуа з французьким амбасадором в справі окупації Рур.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Йордан.

Жонтік.

Совітська Росія.

Паливна криза на залізницях.

Призначена головним управлінням палива особлива комісія запасів палива на 12-ти головних залізничих магістралях, які користуються дровами, встановила, що на 1-го лютого 1923 року, коли не буде вжито енергічних заходів для постачання дров, то залізничі запаси палива будуть вичерпані і залізничий рух припиниться цілком.

Руїна міст.

Головне управління міського господарства в совітській Росії склало розпис, який визначає ті мінімальні суми, які необхідні для впорядкування й відбудови будинків в містах. Згідно розписові часткова направа націоналізованих будинків вимагає 160 міл. рублів золотом, повна направа їх буде коштувати 280 міл. руб. золотом. Кошти направи будинків, що знаходяться в приватному володінні будуть коштувати 544 міл. руб. золотом. Відновлення старих міських підприємств — 150 міл. руб. золотом. З огляду на неможливість перевести такі витрати, розпис скорочений до 590 міл. руб. золотом. В таких величезних сумах висловлюються ті витрати, якими міста повинні оплатити пятилітне панування большевиків.

Троцький про відродження червоної фльоти.

Троцький прийняв депутацію від центрального комітета союзу комуністичної молоді, який являється шефом червоної фльоти й виголосив їй таку промову: „Тепер ми являємось обєктами захованого енергійного натиску на нас світової буржуазії. Отверта позиція Японії на Далекому Сході з її піратськими замірами, політика Англії на близькому Сході з її агресивно імперіялістичною тенденцією й події, що розпочинаються в Західній Европі, примушують нас особливо уважно ставитись до завдань й потреб червоної фльоти. Приєднання читинської республики з нами дало нам вихід до Тихого Океану і збільшило наші морські кордони, а через те саме й цілі, які має червона ескадра Тихого океану. Далекосхідні кордони наші повинні бути цілком забезпечені, а для цього перш за все треба збільшити й зміцнити нашу фльоту. Одпочивати ми не маємо".

Свою промову Троцький закінчив висловленням сподіванки, що союз комуністичної молоді своєю працею по відродженню фльоти дасть приклад для цілої Росії.

Вилучення з обороту золотих рублів.

Народній комісаріят фінансів розробляє декрет про повну заборону оборотів в золотій царській монеті й про примусову виміну золотої монети на совітські гроші. Золото в штабах може залишитись в вільній торговлі. Розрахунки в золотій валюті допускаються лише на червінці, випуск яких большевики заповідають в блищий час.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нн. 40.000.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Литовці видають Клайпеду?

Клайпеда. Авас. 19. І. Литовці покинули місто майже зівсім. Кілька литовських відділів подалися за границю.

Заборона висилки вугля до Франції і Бельгії.

Берлін. Вольф. Робітники державних залізниць одержали від державного комісаря приказ, не висилати вугля до Франції і Бельгії.

Переслухання власників копалень.

Есен. Вольф. Пять власників копалень зголосилося сьогодні добровільно до французьких властей, де їх переслухали в справі причин ізза яких відказалися доставляти репараційний вуголь. Їм заявили, що покищо не арештується їх, але кожньої хвилі мусять бути до розпорядимости воєнного суду.

Заборона співати „Вахт ам Райн".

Есен. Окупаційні власти видали заборону співати німецькі шовіністичні пісні у роді „Вахт ам Райн".

Відшкодування за шкоди з окупації.

Бохум. Німецьке правительство визначило покищо оден міліон мк. на виплату відносним особам за матеріяльні втрати, понесені наслідком зайняття Поруря.

Новий анґл. представник у комісії відшкодувань.

Льондон. Як звідомляє „Дейли Кронікл" Бредбері має кинути небаром становище англійського делеґата в комісії відшкодувань і має бути заступлений секр. скарбу Фішером.

Виїзд німецької місії до Анґлії.

Льондон. „Таймс" звідомляє з Есен: До Англії виїздить у тайній місії німецька делеґація. На думку часописа ходить тут про виєднання інтервенції Англії в справі окупації Поруря.

Французька відповідь.

Париж. Авас У відповіди на німецький протест у Парижі проти поширення військової акції Францією і Бельгією, відповіло французьке правительство, що ця акція не є військовою операцією. Союзники зарядили реквізицію наслідком опору Німеччини.

Французи обсадили Ф. Держ. Банку.

Відень. „Н. Фр. Пр." звідомляє з Вісбадена, що Французи обсадили сьогодні Філію Державного Банку і митний уряд.

Куно диктатором.

Берлін. Райстаґ ухвалив наділити канц. Куно диктаторською владою. Проти внесення голосували соціялісти і комуністи.

Нові транспорти військ для Поруря.

Брукселя. Нові військові підмоги відїхали до Поруря.

Протест Німеччини.

Відень. „Н Фр. Пр." звідомляє з Берліна, що німецьке правительство приготовляє протест проти секвестру лісів на лівому березі Рену Французами, Бельгійцями й Італійцями.

Повстанці просять помочі Литви.

Рига. Звідомляють, що Клайпедські повстанці вислали на руки президента Литви адресу, в якій висловлюють сподівання, що в разі потреби Литва не відповість їм помочі.

РІЖНІ ВІСТИ.

Бої в Ірляндії.

Правильні ірляндські війська стараються здавити повстанчий рух при помочи артилерії. Дня 16. січня прийшло до крівавого бою, в якому згинуло багато осіб.

В Дебліні розстріляно пятьох повстанців, у яких найдено зброю.

На Мадярщині нема мобілізації.

З певних джерел доносять, що всі чутки про мобілізацію в Мадярщині є неправдиві.

Німеччина дістає позичку.

Стінненсови удалося дістати в Англії позичку в сумі 2 міліонів фунтів стерлінгів.

Умови Анґлії.

Американська комісія для справи консолідації довгів признала умови, предкладані Англією, невистарчаючими.

Справа виміни населення.

Підкомісія для виміни населення ввела до проєкту грецько-турецького договору зміни, яко торкаються реченця звороту цивільних закладників і воєнних бранців. Крім цього згодилася комісія на поширення амнестії в обох державах на всіх політичних і військових проступників.

Грузія приступає до союза совітських республик.

Посол грузинської републики повідомив, що Грузія приступає до союза совітських републик.

Турецькі представники в балканських державах.

Ангорський уряд іменував нових своїх представників у балканських державах: до Білгороду вислано Дамбумета Бея, до Букарешту Бекір-Самі-Бея, а до Софії ґен. Кемаля-Пашу.

Після виборів у Болгарії.

У виборах в Болгарії побідила державна партія; людовці і комуністи зібрали невеличку кількість голосів.

Італія збільшує маринарку.

Італійська рада міністрів опрацювала новий проєкт збільшення воєнної маринарки, повітряної фльоти і зміцнити надморську твердиню в Неаполі.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВІСТНИК

Літературні гуртки.

В історії української літератури згадується инколи про напрямки та течії поодинокої літературної доби. А проте навіть означення „романтизму“ чи „реалізму“ є в ній чисто-формальні: це є лише наліпки заповичені з чужини, без спроби попередньої аналізи їх змісту. Розсіяні, темряві ідеї, які склались у нас згодом на щось, що можна назвати літературним напрямком, не були вислідком свідомих міркувань про засади та завдання літератури. Найсильнійші з них торкались суспільного життя.

Про суспільне життя може (а деякі навіть кажуть повинен) мати кожний якісь погляди. Погляди про ідеї та форми літератури зростають щойно в середовищі старої культурної традиції. Такої традиції не мали і не мають за собою наші письменники. Всі вони здебільша самоуки, з досить обмеженою загальною освітою. Освіту можна ще придбати собі самостійно. Але важко, якщо неможливо, виховати в собі те, що є плодом суспільно-товариських взаємин: смак. Наші письменники ніколи не мали нагоди перевірювати своїх поглядів виміною гадок з людьми зацікавленими літературними проблемами. Кожний з них працював самотно, дико, сам собі вчитель та ученик.

Наслідки цих умовин — відомі. Навіть найкращі твори нашого письменства носять на собі тавро сирого необтесаного матеріялу. Вони визначуються молодечою наївністю щодо ідей і старечою незугарністю щодо форми. На щастя: цього ніхто не почуває; ні читачі, ні самі письменники. У нашій літературі ще не виринули два основні домагання старих літературних традицій: проблеми стилю і проблеми фільософічного світогляду. І читачі і письменники находяться у стадії „наївного реалізму“: — книжки та переживання не прокидають у них ніяких сумнівів; усе якнебудь написане є літературною формою, щонебудь висказане є ідеєю, нерідко фільософічною. Змінити цей стан — витворити зрозуміння стилю, виробити смак, відділити світогляд від наївного думання — стане завданням критики на протязі довгих літ. Одначе критика не може випередити самої потреби виміни думок:—вона щойно родиться в неї. І тому ми не маємо її. І саме тому наш інтеліґентний загал і наші письменники почувають таку дітвацько-ідеальну свободу в царині думання та писання.

Наша історія літератури не знає ні одного літературного гуртка, довкола якого зростали твори або хоча би ідеї. Чужинний критик, який не знав би цього, міг би легко зробити цей висновок на підставі кількох визначнійших творів із нашого письменства або на підставі особистої знайомости з нашими письменниками. Ці дуже революційні книжки та діячі можуть нас навчити незвичайно таємних тайн: коли щастя зійде на землю, що таке свобода, рівність, братерство та справедливість; вони не дбають лише про питання, звязані безпосередно з професією письменника і правами літератури: не навчать вас ні писати ні читати. Згідно із загально-розповсюдненими у нас поглядами на літературу—вважають навіть прикметою письменників те, що вони не є письменниками з професії, а пишуть „у хвилини натхнення“, себто тому, що свербить їх рука і щось ласкоче під камізелькою.

Письменники, які вірять лише в натхнення чи в іскру божу, кандидати на провідників народу і одночасно на пів-освічені пів-інтеліґенти не можуть нічого собі сказати про літературу, не можуть почувати потреби взаїмної помочі. Як висловало би 90 проц. друкованих у нас творів, колиб їх автори могли і вміли скористуватись радами своїх другів та знайомих споріднених з цим самим обсягом праці, ознайомлених із світом літературної творчости завдяки анальоґічним зусиллям! Скільки ефемерних слав не понюхало би друкарської мазі! скільки послуг віддали би літературі ті, які самі не пишуть а які мають вироблений критичний осуд і літературний смак!

Вроджені таланти, з яких безліч пропадає безслідно не виявивши себе — доходять часто до творчої свідомости в атмосфері літературного гуртка, в якому мимохіть одна індивідуальність протиставляється иншій. Геній виховується і творитиме завсіди сам, поза гуртками, напрямками і течіями; але література великих, зрілих, свідомих талантів завсіди розвиватисьме завдяки змаганню індивідуальностей, світоглядів та темпераментів. Велика скількість літературних шкіл, напрямків; ідеалів, товариств, тенденцій, інтересів, метод та світоглядів ріжноманітних, розбіжних та ворожих — є доказом багатого творчого життя суспільности так само як численність суспільних кляс і політичних партій. Суспільність, яка в царині суспільних ідей не може позволити собі на боротьбу світоглядів, партій та індивідуальностей, переходить важку недугу у своїм організмі: вона не має свободи рухів, не може йти за своїми нахилами та бажаннями; находиться в стадії лічення. Суспільне життя, над яким панує лише одна ідея спасення, є мов думка про лік для недужого. Такому життю відповідає така сама аптикарська література, в якій усі письменники присвячують свої сили на гоєння ран, на записування оздоровлюючих рецепт. І твори такої літератури тан само, як суспільні ідеї такої доби є немов реклямовані чудодійні препарати, які лічать негайно всі недуги, себто не лічать ніякої.

Життєписи великих письменників звертають увагу тим, що навіть найбільші творці мали біля себе людей, які ставали їх другим „я“, їх письменською сов'стю та свідомістю, що вміла в даний мент промінем сяйва вказати їм напрямок у несвідомім творчім пориві. Письменський талант, хист вислову своїх почувань та ідей у писаній мові суперечить дуже часто критичному хистові, а ще частійше — навпаки: критичний талант рідко дозріває до письменської сили. Зрештою великі критики майже ніколи не мають впливу на сучасних письменників; вони не є педаґоґами, а письменники, що раз виступили на літературне поле, не є дітьми, на яких можна мати вплив. Критика стає щойно корисною для нового покоління письменників. — Крім сього; надто пізно поправляти раз видані твори і вчити на ново письменників, які виробили собі спосіб писання і дійшли до дивоглядів до яких можуть дійти люде, що звикали до власних ідей, нахилів та примх довгими роками як самотні чудаки, не зрівноваживши своїх пересвідчень чужим осудом.

Літературні гуртки, в яких зустрічаються майбутні таланти, є тим середовищем в яких молоді письменники можуть стати зрілими раніше ніж зважуться виступити прилюдно із своїми творами. Вони можуть заступити неодну з тих атмосферу творчого почину і процесу, які є такими важливими моментами у кожній творчій праці. Середовище, в якому кожна ідея може бути висловлена та переаналізована раніше ніж найде свою найкращу та найсильнійшу форму — має вагу навіть для найбільше свідомих і творчих письменників; у ній письменник учиться того, чого ніколи не перестає вчитись: мистецтва слова. У такому середовищі знесилене, пережите або кострубате слово має змогу зустрітись з чужою ідеєю; перемелена, недодумана або чудернацька ідея має змогу зустрітить з ясним або гострим словом. Постійні взаємини між письменниками та критиками витворюють невідхильно те, чого не в силі зродити ніякі рішення, постанови та теоретичні міркування комісій та Академій: багацтво, ріжноманітність, ясність, вибагливість та одноцільність літературної мови і почуття літературного стилю — зрозуміння ріжниці між буденним жарґоном і літературною мовою.

Цього всього нема ще в нас. Навіть наші письменники вживають у буденщині мови, якою не повинен би писати у звичайнім листі пересічний інтеліґент; тому й не диво, коли пишуть мовою, якою не повинні би навіть розмовляти. А т. зв. літературні товариства є пренудними орґанізаціями, в яких нема ні письменників ні критиків, а коли й є — то не можна в них почути ні одної літературної ідеї та форми.

Михайло Рудницький.

Рецензії.

Збірник Секції Мистецтв Українського Наукового Товариства.

Київ 1921. Ст. 168. 4⁰ + XII таблиць.

Осінню 1918. р. основано при Українському Науковому Товаристві в Київі „Секцію Мистецтв“, більш-менш рік після оснування анальоґічної інституції при львівськім Науковім Тов. ім. Шевченка. Прочитуючи звідомлення з 26-ти засідань „Секції“, відбутих протягом часу від 20. вересня 1918. р. до 25. грудня 1920. р. та карткуючи капітальний, як на умови часу, І. том „Збірника“, ми поневолі не можемо обігнатися від настирливого питання — чому і в даному напрямі Київ випередив Львів, Київ, якому доводилося працювати і творити в умовах без порівнання гірших аніж ті, серед яких живе українська наука в столиці Галицької України. Відповідь на це питання може би і найшлася, але потіхи з неї мало. Факт останеться фактом — Київ заскочив нас приємною несподіванкою, яку можемо з подивом... наслідувати. Не маємо відомостей про долю „Секції“ після дати її останнього засідання запротоколованого в „Збірнику“, але коли би ми припустили хочби найгіршу евентуальність, що працю секції припинила більшевицька окупація, то й тоді позитивні успіхи її праці до цього моменту, не перестануть бути многоважним і заплоднюючим дальшу акцію фактом. Правда, так до методи праці „Секції“ як і до її результатів в формі студій обнятих „Збірником“, можна ставитися ріжно — залежно від стану науки в даному напрямі та опанування матеріялу даним дослідником. Але рішуче муситься приняти до відома оправдання, з яким до нас звертається редакція „Збірника“. Через важкі умови сучасного життя, відсутність зносин з відповідними інституціями, бібліотеками та музеями, не всі автори мали можливість поповнити матеріял, тому деякі теми й деякі питання не так широко розроблено й не так докладно обґрунтовано, як би то бажалося авторам. Не в тому й зовнішному вигляді навіть не в тих формах зявляються перед читачем ті праці, в яких вони були задумані і в яких нам це булоб бажано. З одним довелося погодитися, від иншого — відмовитись.

А всеж таки, перший том „Збірника“ видано, перший період праці „Секції“ зафіксовано. Перед нами поважний зшиток в 4⁰ зі стилевою обгорткою *М. Кірнарського*, що хоч і роблена „під Нарбута“, всеж таки задихає чимсь свіжим, запашним, далеким від шабльонових обгорток, анальоґічних „сутонаучних видань“. Отвирає збірник студія пок. *В. Модзалевського* „ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЛІЯРНИЦТВА“. Не було завданням покійного автора опанувати матеріял та вичерпати усю літературу предмету. Він свідомо обмежився часово і територіяльно, але якраз тому ми одержали безцінний матеріял про українське лівобережне ліярництво XVII—XVIII. ст., матеріял, що зєдинений з анальоґічними дослідами Широцького і Карповича до певної міри виповнює люку, яка досі істнувала в нашій науці. На всякий випадок праця Модзалевського може майбутнім дослідникам послужить вихідною точкою, відповіди на питання на скільки це на пів ремесло, на пів мистецтво, занесене до нас дуже рано з Німеччини через Польщу, найшло прихожий ґрунт для розвитку і стилево-технічної розрібки на українській території. Інтересним причинком до життєписи українського ґравера Григорія Левицького є друга стаття цьогож автора, з якої довідуємося між иншим, що батько ґеніяльного українського портретиста XVIII. ст. Дмитра Левицького вчився ґравюри в Німеччині, чим і пояснюється очеркнено західній характер і виїмкова тонкість творів цього артиста, якого духовий стан і уряд „іконописного цензора“ виправдував би певного рода консерватизм і ґієратичність стилю. Систематикою декоративних форм Надбанних хрестів українських церков XVII—XVIII. ст. займається теж покійний *О. Гуцало*. Питанню московських впливів на українську камяну архитектуру часів Гетьманщини посвячена чергова нотатка тогож автора про „Стародубське барокко“. У ній старається доказати, що вплив московського барокка не сягав далі церковних будівель Стародуба, в яких одначе „не поглушив місцевих особливостей, але зєднавшись з останніми, дав своєрідні та гарні памятники архитектури“. Питанню тогож „українського барока“ присвячена обширна розвідка Федора Ернста „Стара бурса в Київі“. В слід за нею слідує студія тогож автора про „Символіку в українському мистецтві“, на якої обговорення рішуче важко спокушуватися на цьому місці. Одною з перших спроб зорієнтуватися в літературі предмету і її вартости є обширний реферат Дан. Щербаківського про „Українські деревляні церкви“. Стаття Федора Шміта „Про видання св. Софії“ ще раз нагадує нам про необхідність всестороннього використання цього памятника, який давним-давно вже увійшов в круг заінтересувань европейської науки. Нову тезу про авторство „Нагробника Румянцев-Задунайського в Київській Лаврі“ приносить стаття Федора Ернста, який з великою правдоподібністю приписує памятник долоту талановитого українського скульптора Івана Мартоса. Закінчують Збірник рецензії, некрольоґи, бібліоґрафія праць пок. К. Широцького та М. І. Петрова, хроніка та протоколи засідань Секції Мистецтв Українського Наук. Тов. у Київі.

Отсе був би скороспішний перегляд обильного змісту І. тому „Збірника“ Київської Секції Мистецтв, на який нам дозволюють вузькі рамки нашого часопису. На иншому місці попробуємо приглянутись цілости збереженого там матеріялу блище і по можности вірно і точно освітити ті позитивні успіхи.

яких досягла „Секція“ в своїй тяжкій праці. Тут можемо тільки з радістю ствердити, що початок в даному напрямі зроблено з цілою гідністю, на яку заслуговують неперебрані скарби нашої мистецької культури. Жаль тільки, що зробив це Київ не Львів, який мав усі дані для побіди в цьому шляхетному суперництві.

Микола Голубець.

Підстави національної культури.

Z. Dębicki. **Podstawy kultury narodowej.** Warszawa-Kraków-Lublin-Łódź-Poznań-Wilno-Zakopane. [1922]. Ст. 234+(1).

Одну дуже немудру прикмету наших сусідів ми наслідуємо з завзяттям, вартним кращої справи: ми зовсім легковажимо чужу книжку. Власне кажучи: наша преса. Бо читачів серед нашого громадянства, — з тих нечисленних, що правда, що взагалі цікавляться книжкою, — чужа книжка всеж таки має. Бо наша книжкова продукція не вистарчає ще для заспокоєння всіх духових потреб культурної людини.

Перше місце серед чужих книжок, які попадають в руки нашого громадянства у Галичині, займає безперечно польська книжка. Складається на се декілька причин. Передовсім загальне знання серед Галичан польської мови — з одного боку — і недостаточне знання (з нечисленними виїмками) инших чужих мов — з другого. Дальше — велика легкість набування польської книжки і значні труднощі, особливо в теперішнім часі — звязані з придбанням чужих книжок з заграниці. Вкінці: зміст польської книжки дуже часто близчий нам, ніж зміст иншої заграничної книжки.

Бажана чи не бажана така перевага в нас польської книжки над иншими, але факт лишається фактом: українське громадянство у Галичині читає її більше, ніж яку небудь иншу чужу. І се вкладає на галицько-українську пресу обовязок від часу до часу орієнтувати своїх читачів також про польські книжкові новинки, серед яких бувають книжки, на які варто звернути особливу увагу.

До таких книжок належить безперечно книжка, якої заголовок поданий вище. Складається вона з 14 статтей на такі теми: „Цивілізація і культура, Земля і народ, Мова і народ, Релігія, Збірна душа, Культура співжиття, Співревнування і співділання, Праця, Родинне гніздо, Воля, Почуття права, Національне виховання, Наука і мистецтво, Сила польської культури“.

Вже сам зміст книжки показує наглядно, які ріжні і важні питання з обсягу національного життя порушує в ній автор, — національного життя не тільки польського, але взагалі.

Та найважнійше: як він порушує їх?

Найкращою відповіддю на це питання буде наведення кількох рядків самого автора.

І так у статті п. з. „Воля“ читаємо:

„Говоримо звичайно з певними гордощами про те, що „Поляк має волю в крови“. Є в тім богато правди, але й чимало психольогічного оптимізму, який випливає з охоти замикати очи на спустошення, яких в польській душі доконала неволя.

„Надто довго тривала вона, щоби не лишила по собі ніяких слідів. Вони є і їх не трудно віднайти на духовім обличу народу, який ледве від трьох літ віддихає свобідно, а в якім немовлятами ще є громадяне, що вродилися в повні своїх прав на землі, розкованій з ланцюхів.

„Покоління, яке нині стоїть при кермі життя, двигає ще на собі і довго двигатиме прокляття неволі. Стоїть воно на порозі нової Польщі так, як Жиди, виведені з Єгипту, стояли на порозі обіцяної землі. Оглядали її з височин, одначе не війшли до неї, поки старе покоління не вимерло, а нове, що не памятало єгипетського ярма, не дозріло до життя. Тривало се 40 літ.

„І ми не ввійшли досі до „обіцяної землі“, яку виплекали наші мрії про незалежну Польщу. І ми оглядаємо її щойно з височин, коли на низах нашого життя котиться ще каламутна хвиля винесених з неволі привичок.

„Одною з таких звичок є саме таке розуміння волі, як розуміє її не вільний громадянин, але свіжо визволений невільник. Кидається він у вир свободи і стає на голову з радости, що має рухи незвязані, не тямлючи зовсім, що при таких фігурах може скрутити голову.

„Є се реакція проти неволі, зовсім зрозуміла й оправдана. Одначе така реакція не може тривати довго. Час отямитися і час піддати контролі відношення польського загалу до волі.

„Волі не можна ототожнювати ані з самоволею, ані зі сваволею. Тимчасом одні розуміють її в нас, як самоволю, другі, як сваволю. Звідси богато непорозумінь в долині і в горі суспільности, в уряді і в соймі. На кождім кроці ми є свідками індивідуальних і збірних вибриків, які каламутять поняття про суть громадянської волі і відроджують найбільш небажані традиції польських авантюр (warcholstwa).

„Невідрадні се спомини, і коли в тім дусі маємо виховувати верстви, що свіжо увійшли до народу та покликані до будування його історичної будучини, його сили і могучости, то мусимо поважно застановитися над тим, куди се веде.

„Зло, що паношиться в нас і розростається, треба завчасу взяти в карби. Самоволі і сваволі треба наложити уздечка.

„Не буде в тім ніякого насилля, не буде absolutum dominium одних поглядів над иншими, чого Поляк завсіди так боявся і проти чого підносив крик.

„Ні — бо уздечка волі містяться в її суті, бо вона сама в собі має досить засобів для приборкання самої себе, коли буде сього треба.

„Приглянімося сьому близче. Найвільнійший з вільних громадян землі, Американець, вважає, що „найвищою нагородою волі є почуття відповідальности, за чин, доконаний в абсолютній свободі“.

„Нічого більше не треба. То отвирає нам шлях до зрозуміння й визначення границь, які індивідуальна воля громадянина мусить признати обовязковими для себе, коли не хоче робити на шкоду инших громадян, тобто на шкоду громадянства і народу.

„Почуття відповідальности за кождий чин є мірою громадянина. Воно підносить його щойно на „лицаря волі“ і робить гідним тої волі. Не відповідають за свої діла тільки діти і люде непочитальні, натомість кожда дозріла людина, а такою вважається „громадянин“, мусить мати свідомість наслідків свойого вчинку, отже, що йде за тим, мусить почуватися до відповідальности за те, що чинить.

„Відповідальність ся, о скільки річ іде про політичне життя, про політичний вчинок, є ріжною. Правдивий громадянин мусить бути у згоді з власною совістю, з душею і з совістю народу, з вимогами історичної хвилини і з будуччиною, яка про сю хвилину видасть суд і справедливо оцінить овочі, які вона принесла.

„Не легка се річ, одначе необхідна там, де в гру входять найживотнійші інтереси народу.

„Легкодушність є каригідною в життю одиниці, а недопустима в політиці, яка керує долею міліонів, які спільна традиція спрягла в народ.

„Не тільки одначе в політиці почуття відповідальности за кождий чин обовязує вільного громадянина.

„Обовязує воно так само в кождій иншій области життя, передовсім там, де входять в гру найвищі інтелектуальні, моральні і духові добра народу, значить — підвалини його культури.

„Відстрашаючим у тім напрямку є приклад Росії, яка через фальшиву волю, дану товпі, довела російську культуру до зиглади, ставлючи на її місце „ідола“ пролетарської культури, якої нема й бути не може.

„Зловіщою є також у нас сваволя, з якою певні ґрупи молодих артистів відносяться до літератури і мистецтва, роблячи з неї забавку для гільтайства.

„Маємо тут до діла з типовим обявом недостачі почуття відповідальности за те, що робиться, за зерно, яке сіється, за розклад, який шириться.

„А все те випливає з фальшивого розуміння волі, з надуживання її святого palladium до ослонювання річей і справ, які їй самій роблять шкоду, і які, скорше чи пізнійше, мусять довести до ограничення її реакцією.

„Нація має право до самооборони в тім напрямку, до боротьби з тим, що вважає за небажане для своєї снян і здоровля. Може навіть вкоротити узди волі, коли признає, що „вільні громадяне“ надуживають свободи своїх чинів і, замість будувати і скріпляти в кождім напрямку Батьківщину, ослаблюють її і нищать, так як нищить луг стадо лошат, випущених поза огороду. Ніхто з нас не бажає, щоби таке „огородження“ нашої волі стало конечним. Ніхто з нас не є сторонником реакції в якійбудь формі.

„Одначе, коли так є дійсно, коли шануємо і любимо нашу волю „більш ніж життя“ і кождої хвилини готові стати в її обороні, то працюймо над тим, щоби в життю приватнім і публичнім, на кождім полі, де розвивається вільний чин, розвивалося рівнобіжно також почуття відповідальности за той чин, росла свідомість ріжниці, яка є між анархією а творчою силою справжньої волі, між авантюристикою (warcholstwem) а громадянською службою під прапорами Батьківщини.

„Внутрішні, випрацьовані в нас накази громадянської совісти покажуть нам найкраще шлях, що веде до мети.

„І тільки на тім шляху нація осягає те, що є найціннійшою її здобичею: культуру свого збірного життя. Отже передовсім — політичну культуру, яка в сій хвилі стоїть у нас на такім низькім уровені, що нам робить се величезні кривди у нутрі і на зовні. Бо викликує враження, що не воля, але самоволя і сваволя є „в крови Поляків“.

Так і в такім дусі написана ціла книжка.

Написана вона для Поляків. Тому на перший плян висувається завсіди Польща. Та се не зменшує зовсім вартости її. Бо треба тільки замінити слова „Польща“ і „польський“ на „Україна“ й „український“ і — як гарно підходить вона також і до нашого національного життя та як дуже актуальна вона також і для нас! Для нас більше може, ніж для Поляків..

Тому і звертаю на неї увагу українського громадянства.

Ів. Кревецький.

„Anthologie de la littérature ukrainienne jusqu'au milieu du XIX siécle“. Paris 1921. видання „Українського Соціольогічного Інституту“.

Два роки тому вийшла на французькій мові оця антольогія української літератури від найдавнійших часів до кінця XIX. віку, зладжена проф. М. Грушевським. Прегарна, дуже похвальна ідея до якої доведеться нам ще не раз вертатись у потребі познайомлення Західної Европи з нашим культурним надбанням. На жаль, буде це не швидко. Спроба зроблена проф. Грушевським є дуже сумним доказом як мало ми є підготовлені до такої праці. Вибір з творів наших письменників (на 140 сторінках) є мабуть перекладений на французьку мову людиною, яка цьою мовою володіє лише настільки, що могла перекладати механічно слова і потім цей переклад дала поправити Французові, який не знав нашого тексту і безумовно не мав ніякого літературного хисту.

Вже з самої історичної передмови проф. Грушевського ясно, що він зовсім не орієнтується в літературних домаганнях французьких читачів. Оця передмова написана не лише нецікаво, але й дуже поганою мовою. Французи прінціпіяльно не беруть в руки перекладів зладжених чужинцями і невідомими авторами; а на згаданій антольогії нема ніякого прізвища. Пора би нашим землякам зрозуміти, що важкі літературні твори може перекладати лише письменник, який знає дуже добре мову тексту і по мистецьки мову на яку перекладає. Редактор згаданої „Антольогії“ не знав французької мови настільки, щоби відчути весь комізм перекладеної поезії Котляревського або Шевченка. Ці переклади не лише не мають нічого спільного з поезією, але не наближуються навіть до літературної прози. Перекладчик дав собі раду дуже просто: відкинув строфу, рими, довжину вірша, ритм і зробив вірненький прозовий переклад гімназиста, який чхає на все те, що Горацій уважав поезією у своїх одах. Як виглядає в такім перекладі „Кавказ“, „Наймичка“ або „Заповіт“ про це ви могли би дізнатись з викривленого обличча щирого чужинця, який почав би їх читати!

Треба висловити щире спочування, що витрачена праця на такі видавництва пропадає марно і зовсім не причиняється до зєднання нам прихильників на чужині. Хіба навпаки. Якщо заповіджені у цьому видавництві „Нарис історії української літератури“ (також без вказання автора) і „Нарис історії України“ проф. Грушевського появилися під такою самою редакцією то крім знизання плечима вони не можуть викликати між чужинцями ніякого иншого руху.

Ми маємо діячів-патріотів, які є цієї гадки, що для пропаганди нашої справи краще зробити щось ніж нічого. Вони ще не в силі зрозуміти азбучної правди, що робити щонебудь і якнебудь — гірше ніж стриматись від невдатних виступів.

До „Антольогії“ написав коротку передмову відомий французький фільольог А. Мее, проф. в „Колеж де Франс“. Він ставиться досить скептично до самостійности української мови. Зразки мови, які він мусів мати перед очима, коли основував свій осуд не належали мабуть до найкращих. Ще скептичнійше будуть ставитись до нашої літератури ті, які станують з нею знайомитись із таких перекладних зразків як „Антольогія“.

Мих. Рудницький.

„Театральне мистецтво“. Місячник театру і сцени.

Майже цілорічну пробу видержало видавництво того журналу, чим зложило іспит і дало доказ, що поява журналу присвяченого сцені у нас викликана конечною потребою і що гурт його читачів не малий. У инших народів біля театральних журналів часто ґрупується ціле театральне життя і такі видавництва є важними чинниками у розвитку драматичного мистецтва. Ми на театри не богаті і тому „Театральне мистецтво“ силою необхідности звертає головну свою увагу на аматорські гуртки, які розсіяні в цілім нашім краю. Організатори аматорських гуртків находять в тому журналі немало цікавого матеріялу, інформативних статей і порад, які служать вказівками для організаційної роботи в гуртках. Справи львівського українського театру „Бесіди“ займають в журналі поважне місце; тут поміщується рецензії, хроніка, замітки, портрети

артистів та оцінки їх праці. Як місячні додатки до журналу, видавництво видає пєси популярного змісту.

Покищо в „Театральному мистецтві“ працюють С. Чарнецький, Клим Поліщук, Федір Дутко, Андрій Головка, Ол. Бабій, Зубенко, Орел-Степняк та инші — бажаноб було, щоби зміст журналу збогачували і инші фахові сили, знатоки сцени, бо у всякому разі „Театральне Мистецтво“ мимо недомагань заслуговує на піддержку й увагу з боку громадянства. Жадного прояву духового життя не треба нищити, як у нас в звичаю, а навпаки — удосконалювати і зміцнювати.

К. М.

„Молоде Життя“.

Часопис українського пласту, Само собою зрозуміле, що кождий Українець може тільки радіти, що пластова організація у нас розвивається і що навіть сьогодні серед нечуваної дорожнечі має змогу видавати свій журнал. Але — і „Молоде Життя“ як і все в життю має своє безсмертне „але“. Справа в тому, що в нас вкорінився звичай, що в журналах чи книжках присвячених для молоді — можна друкувати всьо, що під руки навинеться. І тому в тахих журналах поміщують свої „твори“ всі у кого тільки є охота писати.

Пластовий журнал фабрикує пластові гимни, пісні, „поезії“ в день імянин отаманів — а від тих рахитворів мабуть паленіє кождий навіть наймолодший пластун, у якого є хоч трошки почуття краси. Ось для зразку; „Гимн пласту“:

Йдім всі сміло вперед,
Заховаймо лиш лад;
Хто вперед не йде,
Той вертається в зад.

Цей гимн нагадує пісню про Цяпку — а ось другий гимн:

„Молодь із гніза вилітає
Гордим кружляє крилом

Таких гимнів і поезій повно в кождому числі.

Деж тут краса? Де той огонь, що запалив би серця молоді? Невжеж у нас не найдеться ніхто, хто створив би для пласту гимн справді достойний нашої дорогої пластової молоді?

Ол. Бабій.

Бібліографія.

А) Книжки.

Юліян Опільський: ВОВКУЛАКА, оповідання з Х. в. Ст. 120. Накладом „Української Книгарні і Антикварні“ (Рутовського 22). Львів 192?.

Юліян Опільський: ПОЦІЛУНОК ІШТАРИ. Нарис з початку VII. в. до Хр. Ст. 62. Накладом „Української Книгарні і Антикварні“. Львів 1923.

СТРУНИ. антольогія української поезії від найдавнійших до нинішних часів для вжитку школи й хати, влаштував *Богдан Лепкий.* Частина II. Ст. 296. Спільне видання „Українського Слова“ і „Української Народної Бібліотеки“. Берлін 1922.

H. Swięcicki: RZECZ O JĘZYKU UKRAIŃSKIM. Gramatyka z przykładami. Ст. 32. Lwów 1923.

ІНСТРУКЦІЯ в справі віднови, закладання й ведення читалень і філій „Просвіти“. Реферат д-ра Степана Біляка. Ст. 56. „Народня Бібліотека Просвіти“ ч. 15. (Серія порадників ч. 1). Львів 1922.

Б) Журнали.

ПОСТУП, студентський вісник, ч. 1, (за січень), рік вид. III., Ст. 28. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів — Домініканська ч. 11. Ціна прим. 400 мп.

Зміст: Не схиляймо вниз прапора!; Студентство і політика (Вас. М.); На фільософічні теми (Діонізій Головецький): Нетактовність (Seb, von Oer. — Й. Л-ський); На маргінесі призвання (В. Небилівський); Зажди, зажди!... (В. Лімниченко); Свят-вечір (В. Лімнич); Приступ (М. Яремчишин); Звени, моя пісне! (В. Я.); Кроваві сяйва (С. Семчук); Спізнений гість (Р. Ска-ський); Як я гори пращав (Р. Шопин): Море (Яшка); З студентського життя; З світа; Рухан.-спортовий вісник.

СІЧОВІ ВІСТИ, письмо присвячене січовим справам, просвіті і науці, чч. 5–6. рік вид. IV. Ст. 16. Адреса Редакції та Адміністрації: Львів — Собіщина ч. 7. Ціна прим. 200 мп.

Зміст: Дмитро Макогон — Любіть Україну; ***; О. Думін — Козацьким шляхом: До історії січового руху; До Січи!; М. Сердицький — Враження з Січового фестину в Горбачах; „Січ“ в Слободі золотій; Всячина.

МОЛОДЕ ЖИТТЯ. Часопис українського пласту, чч. 8—9 за серпень і вересень 1922 р. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів — Бляхарська ч. 1?.

Зміст: Від Редакції; Вперед!; До праці; Рік досвіду, Ст. Тисовського: Б. О. — Серед природи; Ганайда: Садівник; Дрот: Відкриття полудневого бігуна; Сачко: Відродження Славка; Д-р Ол. Тисовський: Гимн дівочого пласту; О. Тець: Дневник; Хроніка: Вісти з В. Пл. Ради.

Мистецька хроника.

Український Архітектурний Інститут у Києві.

Про долю київського Архітектурного інституту можна довідуватися тільки випадково по приватним листам, які почали доходити тепер в більш менш значній кількости без большевицької цензури. Оден з професорів київського Архітектурного Інституту в листі від 23/XI. ц. р. подає сумні відомости про сучасне положення єдиної вищої архітектурної школи України. Взагалі можна сказати, що вже зараз Український Архітектурний Інститут вже не істнує і як український і як архітектурний.

В загальному поході проти всього українського большевики-комуністи не минули і цеї молодої культурної установи (інститут основано у 1918 р.) і всякими способами хотіли стерти національне українське обличчя з архітектурного інституту. Для цього були пущені випробовані засоби руйнації: „взрив изнутрі“, „обєднаніе“, „разслоєніе“, „переименованіе“ і т. и. кінчаючи прилюдним диспутом, який було недавно скликано у київському університеті, та навіть при вирішуванню долі української культурної установи на „мітінгу“ вороги українства були посрамлені і розбиті. Але це не спинило московських містців і при допомозі харківського „Наркомпроса“ архітектурний інститут хоч і не було обєднано з „Інститутом пластичного мистецтва“ але його реорганізували і призначили з Харкова цілий ряд нових професорів, які на ряду з правдиво-потрібними реформами, внесли багато фантастичного, неможливого при сучасних умовах життя України. Про те всего можна що було працювати для розвитку рідного мистецтва і цілий ряд українських професорів-архітектів мали притулок в інституті. Але новий ректор архітектурного Інституту, не архітект за те „комуніст“ Світозар Михайлович Драгоманов круто повернув справу на комуністичну ноту: української архітектури немає — тільки всесвітня „мірова“ архітектура; культури української немає — є тільки всесвітня культура і т. д. Інститут втратив своє українське обличчя і майже всі професори Українці вийшли з складу професорської колегій. Лекції по спеціяльним предметам читати немає кому і зараз в інституті читають таке: математику, гігієну життя, радянське законодавство та „політграмоту“. Очевидно, що для діла мистецтва та ще й архітектора „політграмоти“ за мало. Цікаве що російські большевики-комуністи завжди уміють добре вибирати паравани (шірми) для своїх руйнуючих робіт на Україні. Треба було большевикам-москалям зруйнувати красу України, Золотоверхий Київ і „Главноверх Радянської України“ Юрко Коцюбинський (син Михайла Коцюбинського) дванадцять день гатив з тяжких гармат по золотим верхам найкращих зразків українського будівництва, камінним церквам епохи І. Мазепи, навмисно силкуючись знищить лавру, св. Софію, Михайлівський монастир і другі яскраві зразки української архітектури. (В одну дзвіницю Мазеписького собора попало більш 60 шестицалевих снарядів). Треба в корені припинити діяльність українських архітекторів-мистців і замінити їх Москалями та інтернаціоналістами і на сцені Світозар Драгоманов (син Михайла Драгоманова) в ролі апостола інтернаціонального (русскаго) мистецтва.

Тимошенко.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

НОВИНКИ.

— Чеки почтові розсилаємо в нинішним числом, та просимо П. Т. Передплатників негайно відновляти передплату тому, що маніпуляція чеками тревае тепер доволі довго. — Просимо отже сейчас висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часописи. — *Адміністрація.*

— **Конфіската.** Попереднє (14.) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за кінець вступної статті п. з. „Більше ініціятиви!“, початок дописі про „Бранку в с. Цаліїві, одно місце в статті „Спільна могила 27,000“, та дві новинки.

— **22. січня.** День 22. січня, це пропамятна хвиля — одна з тих незабутніх великих днів в нашій історії, про які не повинен ніхто з громадянства забувати. Ініціятивний гурток Галичан і Придніпрянців вирішив на спільному засіданню уладити з тої нагоди святочний вечір. Думаємо, що український Львів візьме ґреміяльну участь в цьому святі і своєю присутностю дасть доказ великої пошани для Ідеї Незалежної України.

— **Експльозія в школі.** В приватній жидівській школі в Бродах експльодував набій в печі підчас науки. Наслідком вибуху цегла з печі поторощила руку учителя Беня Теллера. Хто вложив набій до печі — не відомо.

— **Напад на колядників.** В селі Солонську коло Дрогобича як звичайно кождого року, в другий день Різдвяних Свят, пішли колядники брацтва церковного колядувати. Підчас ходження від хати до хати, напали польські парібки на колядників брацтва молодшого хлопців і дівчат, причім одного з колядників Миколу Германа тяжко побили.

— **Вечір посвячений творчости Богдана Лепкого.** З карнавалового здвигу ріжноколірних вечерів, на одно з перших місць висовується вечір посвячений літературній творчости Богдана Лепкого, який уладжує літературно-мистецький гурток „Богема“ дня 5. лютого ц. р. в великій салі Лисенкового Інституту. Безпосередну участь в святі приймають пп. Олесь Бабій, Михайло Гайворонський, Микола Голубець, Володя Дудриківна, Роман Криштальський, Петро Пшеничка (челіст), Марійка Свірська, Соня Федорцівна та хор „Богеми“. Комітет свята робить заходи, щоби на день сього свята прибув до Львова сам Ювілят. На днях будуть видані реклямові афіші та почнеться продажа білетів. Ціни оперові. Сподіваний прихід призначується на видавничий фонд „Богеми“.

— **Інтимний вечір.** Хто не піде в суботу дня 20. січня ц. р. на Інтимний вечір в салях „Української Бесіди“ сам собі буде винен. Бо щойно там матиме змогу познайомитися з дипльоматичним представництвом „Богеми“, почує деклямацію п. Володі Дудриківної, соловейкові трелі п. М. Свірської, а на кінці, коли вже усім вичерпаються концепти не загуляє собі як вслід. І танці будуть, і дохід піде на добродійну ціль.

— **А ми тую Червону Калину підіймемо!** Хто не знає, хай довідається, що уже 25. січня ц. р. відбудуться перші в тому році Великі Вечерниці „Червоної Калини“, яким немає пари в історії карнавалу. Проводить не хто инший а д-р Чапельський і Льоньо Лепкий! Хиба треба Вам кращої запоруки доброї забави до білого ранку? Буфет в заряді „Порадні Матерей“, саля декорована так, як це вміють хлопці з „Червоної Калини“. Тому спішіть по особисті запрошення до „Достави“ між 3—7 год. по полудни, а коли спізнитеся, то в день вечерниць до „Народнього Дому“.

— **Святочний обхід.** Дня 22. січня ц. р. о год. 5. по пол. у салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5 відбудеться Святочний обхід 5. річниці проголошення самостійности України. На святі виголосять відчити д-р Дм. Донцов і В. Садовський. Вступ вільний. Добровільні датки приймаються з подякою. — Управа Українського Тов. Допом. еміґр. з Великої України у Львові. 1—2

— **Позір!** Ще й тепер як маємо перерібки футряних жіночих плащів, ніцівки, поправки та нові мужеські футра, сирі шкіри на продаж і виправи, то обовязком кождого іти до одинокої української фірми Капяка Львів Куркова 11 а. 1494 1-10

— **Шпонажа.** На днях відбулася у Львові перед польським військовим судом розправа проти вояка Йосифа Олехова, який підчас большевицького наступу в 1920 р. дезертерував і пішов на службу до військової контррозвідки — Чехословаччини. Суд присудив його за шпіонажу та крадіж військового майна на 3 роки тяжкої вязниці.

Всі матеріяли призначені для „Жіночого Вістника“ проситься надсилати на адресу: Мілена Рудницька Лисяк, Львів, вул. Городецька ч. 97. II. пов.

Вищі Школи в Німеччині, Австрії і Чехії, з німецькою викладовою мовою.

(До відома студентам, які виїзжають за кордон на студії.)

Університети:

Berlin: факультет: медичний, правничий, фільософічний. Bonn фак.: правн., мед., філ. Breslau: правн. і Staatswinenschaft, мед., філ. Erlangen: фак.: правн., філ., мед. і фармацевт. Frankfurt: фак.: правн., філ., мед., Naturwissenschaft, Wirtschaft u Socialwissenschaft. Freiburg: фак.: правн., філ., мед., природ.-мат., Giessen: фак.: правн., мед., філ., ветеринар. Göttingen: фак.: правн., мед., філ. Greifswald: фак.: правн., мед., філ. Halle: фак.: правн., мед., філ. Hamburg: фак.: правн., мед., філ., природ. мат. Heidelberg: фак.: правн., мед., філ., природ.-мат. Jena: фак.: правн., мед., філ. Kiel: фак.: правн., мед., філ. Köln: фак.: правн., мед. філ.

Wirtschaft і Socialwissenschaft. Königsberg: фак.: правн., мед., філ. Leipzig: фак. правн. мед. філ., Marburg: фак.: правн., мед., філ. München: фак.: правн. Staatswissenschaft, Forstwissenschaft, мед. і зубна техніка, ветеринарія, фармація, фільософія (2 секції), Münster фак.: Rechts u. Staatswissenschaft, мед., природн, мат. Rostok фак.: правн, мед. філ., Tübingen фак.: правн., мед., філ. Staatswissenschaft, прир., Würzburg фак.: Rechts u. Staatswissenschaft, мед., філ., (2 відділи).

Австрія.

Graz фак.: правн., мед. філ., Insbruck фак.: правн., мед., філ., Wien фак.: правн., мед., філ.

Техніки.

Німеччина: Aachen відділ: архітектонічний, будівельний, машиновий, електр., хемія, загальний, Hüttenkunde, Bergbau, Berlin відділ: арх., буд., маш., кораб., хемія, загальн., Hüttenwesen, Bergbau. Braunschweig відділ: арх., буд., маш., електр., хемічн., заг. фармація. Breslau відділ: Maschienwirtschaft, Stoffwirtschaft, загальний. Dantzig відділ: арх., буд., маш., електр., кораб., хемічн. заг. Darmstaat відділ: арх. буд., маш., Papierfabrik., електр., хемічн., (Gerbereichemie u. Farmacie), загальний. Dresden відділ: Hochban, будівельн., механіка, хемічн., заг. Hannover відділ: арх., буд., маш., електр., хемічн., загальний. Karlsruhe відділ: арх. буд., машиновий електричний, хемічний, загальний. München: відділ: арх. будів. маш. хем., Landwirtschaft загальна. Stuttgart: відділ арх. буд. маш. електр. хемія, Hüttenkunde, Farmacie, загальний. Graz: відділ: арх. буд. маш. хем-технічний, ґеодезія загальний. Wien: відділ: арх. будів. маш. хем. техн., загальний електр., Gastechnik, кораб.

Ветеринарії.

(Німеччина і Австрія). Berlin, Dresden, Hannover, Wien.

Природа.

(Німеччина і Австрія). Berlin: (всі відділи) при політехніці. Clausthal: Bergbau, Eisenhüttenfach, Metallhüttenf., Markschneiderfach. Freiberg: Bergmännische, Hüttenm., і Eisenhüttenm. Abteilung. Leoben: Hütten,-Berg-Marksschneiderwesen.

Лісові.

(Нім.) Ebernwalde, Hann-München.

Господарські.

(Нім. і Австр.). Berlin, Bonn, Popelsdorf, Hohenheim, Weihenstephan, (b. Freising), Wien (zugleich Forstwirtschaft).

Торговельні.

(Нім. і Австр.). Berlin, Königsberg, Leipzig, Mannheim, München, Nürnberg, Wien.

Прочі високі школи.

(Нім. і Австр.). Detmold: Hochschule f. Staats u. Wirtschaftswissenschaft. Düsseldorf: Akademie f. praktiche Medizin, Hochschule f. kommunale Verwaltung. Witzenhausen: Deutsche Kolonialschule (студенти живуть в Інтернаті). Wien: Akademie f. Bildende Künste.

Кромі вище названих вищих шкіл є ще багато академій, ліцеїв і т. зв. Technikum для практичної освіти. Ці останні істнують для техніки, гірництва, торговлі, медицини і пр. і пр.

Блищих інформацій подати ми не в змозі.

В Чехії з німецькою викладовою мовою є:

Brünn: Deutsche Techn. Hochschule: арх., буд. маш. електр., хем техн. загальний відділ.

Prag: Deutsche Universität: правн. мед., філ., прир.

Prag: Deutsche Technische Hochschule: арх. буд., електр. Montanistische Chemie, Kulturingenieurwesen Landwirtschaft. Загальний Відділ

Teschen-Liebnerth: Land. u. Forstswirtschaftliche Abt. d, Techn. Hochschule in Prag.

Точніші інформації, що до оплат, переїзду, приняття, висоти оплат, запомоги, мешкання, побічного заробку і т. д. уділяє проспект: „Hochschulführer", який можна одержати за оплатою са 300 м. нім. від: Wohnungsamt der Deutschen Studentenschaft, Münster u. W. Universität.

За Виділ Союза Українських Студентів „Основа" в Данціґу.

Іван Трач, секретар.

✝ Посмертні згадки.

Катерина Степкова померла дня 15. січня 1923 в Мальчичах в 65. році життя.

ОПОВІСТКИ.

Народний театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові, (Шашкевича 5.).

Неділя, 21. I. год. 3. пол. „ГАЛЬКА" опера в 3. діях Ст. Монюшка. Виступ п. А. Гаєка. Ціни вечірні.

Неділя, 21. I. год. 7. веч. „ПАННА МАРА" комедія на 4 дії В. Винниченка.

Білети продає раньше „Союзний Базар", (дім „Дністра") а в день вистави від год. 5 вечер каса театру. XXV. 2—2

Цілий Львів збирається в суботу 20. січня о год. 8. веч. в салях „Української Бесіди" на ІНТИМНИЙ ВЕЧІР. Рецитація — Сольоспіви — Хорові продукції. — Виступають пп. В. Дудриківна, М. Свірська, хор літер.-мист. гуртка „Богема". Несподіванки і товариські забави. Дохід на інвалідів. 1518 2—2

В Безбрудах пов. Золочів заколядували Михайло Шевчук, Климентій Яремко, Олійник Петро Андрій, Війтович Михайло, Коваль Петро, Купельний, Шелест. Качор 32.000 мп. на українську Університетську Молодіж. 1526 1—1

Замісць святочних і новорічних бажень, складають д-р Маріян і Ольга Паньчишин 50.000 мп. на Рідну Школу і 50.000 мп. на українську університетську молодіж. 1523 1—1

Дня 21. ц. м. улаштовує Читальня „Просвіти" в Замарстинові вул. Львівська ч. 56 „СВЯТО ПРОСВІТИ", в програму якого входить реферат про Т-во „Просвіту" та аматорська вистава п. з. „Невольник". Початок точно о год. 6. веч. Весь дохід на фонд „Просвіти". 1521 1—1

На Рідну Школу зібрано з приводу Різдва у Винників і хрестин у Миколи Заревича квоту 75.500 Мп. Квоту цю зібрано дорогою ліцитації за поцілуї: Оксана Заревич 22.000, Броня Винник 10.000, Марія Заревич 5000, Марія Комарницька 5000, Юлія Мицак 5000, Стефка Винник 5000, Марія Коваль 4000, Міжка Варивода 4000, Надя Кишківна 3000, Анна Коваль 2000, Рузя Клемуц 3000, Микола Заревич 3000, Мілько Варивода 1500, Катерина Винник 1000, Микола Гарасим 1000, Осип Винник 1000. Разом 75.000 Мп. IX 1—1

Дрібні оголошення.

ПРОМИСЛОВЕЦЬ, властитель двох більших підприємств, літ 31, оженитьcя з симпатичною, приємною, інтеліґентною панною без посагу літ 18—29. Анонімі до коша. Дискреція запевнена. Зголошення з поданням фотографії і докладним описом життя під: Оказателеви банкноту 10.000 мп. ч. А. 1,695.433 посте рестанте Львів, Головна почта. 1502 3—3

ДЛЯ повертаючих з Америки продасть 20 моргів орного поля під селом, коло залізн. стації. Уряд парохіяльний в Іщкові почта Девисів. 1483 5—10

ПОШУКУЮ на фільварок асистента аґронома. Зголошення: д-р Левицький, Коломия. 1525 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Степан Шухевич

веде адвокатську канцелярію у ЛЬВОВІ, вул. Чарнецької 24, I. п. (рог вул. Куркової. Дм Наукового Тов-а ім. Шевченка). 1438 6—10

Українські селяне! Селянська механічна ткальня

„ПОЛОТНО"

Не забувайте, що на цілу Галичину істнує лиш одна одинока українська

1398a2—2 **у Львові, вул. Шіморовича 20.**

Не дайте себе обдурювати і обдирати чужим аґентам і спекулянтам! Вся управа лену і конопель є в руках українських селян; нехайже **плоди вашого тяжкого труду не йдуть в чужі руки.** Лен і коноплі українського селянина має зібрати з цілого краю тільки український гуртівник, а саме: **Сел. мех. ткальня „Полотно" у Львові.** Свій до свого! Купуємо по **найвищих** цінах всі сирівці льняні і конопні: лен, коноплі чесані, льняне і конопне клочя, микулку, льняну і конопну пряжу, а також праву вовну. **Приймаємо сирівці до виміни** за готові полотна, цайги, сукна. Не продавайте жидівським купцям, а тільки українським Кооперативам або безпосередно **Сел. мех. ткальні „ПОЛОТНО" у Львові!** Це обовязок свідомого українського селянина!

Аматорський Кружок при Чит. „Просвіти" в Левандівці

улаштовує в неділю, дня 21. січня ц. р.

1516 2—2 ВЕЛИКИЙ

КОНЦЕРТ

українських національних танців

під проводом п. Степана Терлецького. — Програма подана в оголошеннях. — Початок точно о год. 7. вечером. — ВИДІЛ.

Подяка.

Філія Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодіжю в Тернополі складає отсим щиру подяку Впов. Панови Йосифови Ніжнікевичеви в Ню Йорку за надіслання 24 долярів на „Сирітський Захист в Тернополі". Щире Спасибіг в імени сиріток і тим нашим жертволюбивим Землякам, котрі зложилися на ту жертву.

В Тернополі, дня 16. січня 1923.

ЗА ВИДІЛ:

Михайло Губчак — за голову. *В. Чубатий* — секретар. 1524 1—1

Важне для орґанізаторів освітного руху!

„Інструкція"

в справі відкови, закладання і ведення читалень і філій „ПРОСВІТИ" на основі реферату д-ра Степана Біляка

появилась накладом Тов-а „Просвіта". — Ціна примірника 800 Мп. „Інструкція" повинна бути в кождій читальні. Хто занимається орґанізацією просвітного руху, найде в ній багато цінних вказівок та інформацій. Замовляти в канцелярії Тов-а „ПРОСВІТА" Львів, Ринок 10. 1—3

Кожда Читальня „Просвіти" і Бібліотеки українських Товариств

повинні негайно обновити, доповнити і впорядкувати 1353 8—10

:: СВОЇ БІБЛІОТЕКИ ::

Всякі інформації, поради і пляни закупна книжок, як також доставу українських і чужих видань виконує

Іван Калинович в Золочеві.

На всі запити відповідає відворотною поштою (по надісланню 300 мп. значками)

ЦЕРАТИ відпрасовані і на метри
фіранки — напи на ліжка
портієри — обруси
хідники — меблеві матерії
дивани — матерани і сінники
лінолеум — стори до вікон
ТАПЕТИ в найбільшім виборі по-
1362 руча? 7—?

Е. КІЧАЛЕС і А. МАРҐУЛЕС

Львів, вулиця Сикстуська ч. 18.

Ширіть наш часопис!

Довголітний робітня ФІРМИ БРАТІВ ШТАББЕР відкрив — — першорядну робітню

анґлійських і французьких костюмів і плащів

1393 8-10

І. Штокнопф ЛЬВІВ — ВУЛ. КУРКОВА ч. 5

„КОЛОБІГ" Львів, Собієського ч. 6. Нововідкритий конфекційний маґазин блаватних, суконних та модних товарів.

1456 5—10

До

Управи стов. „ДОСТАВА"

у ЛЬВОВІ, вул. Домініканська 11.

I.

Дзвін, ваги 325 кг. замовлений через Вашу многозаслужену фірму, вже наспів і поблагословлений нинішнього дня почав свою св. службу. Робота дуже гарна, словом артистична, голос дуже милий, мельодійний, народ вдоволений. Сердечне Спаси-Біг! — За гр.-кат. Церкву в Щирци: о. Мих. Баричко парох, **Василь Курилас, Петро Мокрий,** провізори церковні.

II.

Отсим повідомляємо, що бічний престол, який ми у Вас замовили, вже викінчений і уставлений. Констатуємо з правдивим вдоволенням, що ціла робота престола отже різьба, золочення і образ виконано надзвичайно гарно і солідно та є правдивою окрасою нашої церкви. З сеї причини складаємо щиру подяку Товариству „ДОСТАВА" у Львові і її артистови-різьбареви п. П. Качмарчукови. — Велдіж, в жовтни 1922. — **о. І. Погорецький** парох **Юрко і Анна Лохмач.** 1522 1—3

XXXVI. ЗВИЧАЙНІ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

„Народної Торговлі"

у ЛЬВОВІ

відбудуться 2. лютого 1923. о 4. годин з полудня в салі „Української Бесіди" у Львові, вул. Руговського ч. 22, (Народний Дім) зі слідуючим денним порядком:

1) Відкриття і уконституовання Загальних Зборів.

2) Відчитання протоколу з попередних Зборів.

3) Звіт діяльности і білянс за р. 1921/22.

4) Звіт Гол. Контр. Комітету з внесенням на уділення абсолюторії.

5) Доповняючий вибір двох членів Ради на місце уступаючих та одного члена на місце бл. п. Юліяна Січинського до часу впровадження в життя нового статута.

6) Вибір Головного Контрольного Комітету на діловий рік 1922/23

7) Установлення презенційної марки на рік 1922/23.

8) Внески і інтерпеляції членів.

Леґітимацією вступу на Загальні Збори є власна книжочка уділова. Білянс, виложений до перегляду членам в бюрі дирекції, в урядових годинах.

Львів, дня 13. січня 1923.

Д-р Ст. Федак Інж. **Ю. Павликовський** предсідник. 1509 3—3 секретар.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від четверга 18. січня ц. р. нову у сучасну драму в 5. діях п. з.

„Пекольні сили".

Головну ролю в дтворює славна віденська драматична артистка МАЛІ ПІСОН.

За редакцію відповідає О. Л. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

UNIWERSYTECKA KUL